

Regulatorna agencija za komunikacije
Adresa: Mehmeda Spahe 1
Tel: 033 250 600
Fax: 033 713 080
E-mail: info@rak.ba

Sarajevo, 19.1.2018.

Broj protokola: I-13/18

PREDMET: Pritužba na sadržaj koji se emituje na Radio televiziji Republike Srpske

Dana 18. 1. 2018. godine u okviru kampanje „Proslavi odgovorno – ako misliš piti, vozač nemoj biti“ na Radio televiziji Republike Srpske je emitovana reklama koja perpetuira štetne i patrijarhalne stereotipe i obrasce ponašanja pod krinkom humorističnog skretanja pažnje na opasnosti vožnje pod utjecajem alkohola. Reklama počinje riječima muškarca kojom on iskazuje kako mu je bilo dobro na slavi kod kuma, i drsko pita ženu, koja nosi ključeve i otključava automobil, „Kuda“, na šta žena odgovara: „Kući“, razgovor se nastavlja riječima muškarca: „Šta sam doček'o da me žena vozi.“, a nakon toga djevojčica sa zadnjeg sjedišta automobila odgovara: „Tata, bolje je i mama, nego rakija.“ Reklama se može pogledati na sljedećem linku: <http://www.6yka.com/novost/134419/kampanja-koja-vrijeda-zene-iza-koje-stoji-vlada-rs-sta-sam-doceko-da-me-zena-vozi.-tata-bolje-je-i-mama-nego-rakija>

Idejni tvorci_kinje reklame za medije su izjavili da su na šaljiv način pokušali da se igraju sa rodnim ulogama i rodnim stereotipima koji postoje i koji su duboko ukorijenjeni u našem društvu, a sve s ciljem da bi reklama bila što bolje prihvaćena i da bi se digla svijest javnosti o nedopuštenosti upravljanja automobilom u alkoholiziranom stanju. Nažalost, ono što se postiglo ovom reklamom je u potpunosti suprotno. Prilikom kreiranja sporne reklame potpuno se zaboravilo na činjenicu da rodni stereotipi i rodne uloge u našem društvu nisu šala, nego princip po kojem živi i koji podržava veliki dio našeg društva. Primarni cilj koji se želio postići u potpunosti ostaje u sjeni stereotipnog prikaza žene kao podređene muškarcu i manje sposobne od njega. Već od prve rečenice, i načina na koji je ista od strane muškarca upućena ženi (grubo, uz povišen ton, nakon što ugleda ključeve od automobila u rukama žene, pitanje „Kuda“). U reklami je prisutna mizoginija, korištenje i podržavanje rodnih uloga, seksizam, iskazivanje grubog nepoštovanja prema ženama. Pored muškarca i žene u reklami učestvuju i mala djevojčica, koja kao normalno prihvata ponašanje muškarca (oca), koje ukazuje na to da je žena nesposobna da vozi automobil i da to čini samo jer je otac (muškarac) pod uticajem alkohola. Posebno uznemirujuća činjenica je smirenost djevojčice na tenzije, grubu, moglo bi se reći i nasilnu komunikaciju između muškarca (oca) i žene (majke), kao da je i to normalni i prihvaćeni način ponašanja.

Reklama se prikazuje na Radio televiziji Republike Srpske, dakle, javnom servisu, a ugovor za prikazivanje je zaključen do kraja mjeseca januara 2018. Činjenica koja posebno uznemirava jeste da iza ove reklame stoje: Ministarstvo saobraćaja i veza Republike Srpske, Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP) Republike Srpske Agencija za bezbjednost saobraćaja Republike Srpske, Auto-moto savez (AMS) Republike Srpske, Republička uprava za inspekcijske poslove, jedinice lokalne uprave i kompanija "Molson koors" kao strateški partner.

U članu 3 (7) Kodeksa o Audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija, stoji sljedeće: *Pružalac medijske usluge odgovoran je za sve sadržaje bez obzira na njihov izvor, kao i za*

profesionalne aktivnosti koje poduzimaju njegovi zaposleni. Ovi sadržaji obuhvataju vlastiti, kupljeni/habavljeni, reemitovani i razmijenjeni program, najave programa, SMS i druge poruke publike, kao i komercijalne komunikacije.

Dakle, Radio televizija Republike Srpske je odgovorna za sadržaj predstavljen u spornoj reklami. Emitovanjem ove reklame Radio televizija Republike Srpske je prekršila sljedeće članove Kodeksa o Audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija:

Član 3 (1) U audiovizuelnim medijskih uslugama i medijskim uslugama radija pošivati će se ljudsko dostojanstvo i osnovna prava drugih, te će se ohrabrivati slobodno oblikovanje mišljenja;

Član 3 (3) Pružalac medijske usluge neće pružati sadržaje koji uključuju bilo kakvu diskriminaciju ili predrasude na osnovu spola, rase, etničke pripadnosti, nacionalnosti, vjere ili uvjerenja, invalidnosti, posebnih potreba, dobi, seksualne orijentacije, društvenog porijekla, kao i svaki drugi sadržaj koji ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojem licu onemogući ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi, njegovih prava i sloboda.

Član 4 (1) Audiovizuelne medijske usluge i medijske usluge radija neće ponižavati, zastrašivati ili podsticati na mržnju, nasilje ili diskriminaciju protiv lica ili grupe na osnovu spola, rase, etničke pripadnosti, nacionalnosti, vjere ili uvjerenja, invalidnosti, posebnih potreba, dobi, seksualne orijentacije, društvenog porijekla ili na osnovu bilo koje druge okolnosti koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojem licu onemogući ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi, njegovih prava i sloboda.

Član 4 (2) Audiovizuelne medijske usluge i medijske usluge radija neće stvarati jasan i neposredan rizik od podsticanja mržnje, nasilja ili diskriminacije protiv lica ili grupe po osnovama iz stava (1) ovog člana, ili koji od strane publike može biti protumačen kao podsticanje na mržnju, nasilje, nered i nemire, ili koji bi mogao izazvati ili podsticati krivična djela.

Član 22(1) Pružalac medijske usluge će osigurati zaštitu maloljetnika od potencijalno neprimjerenih i štetnih sadržaja.

Član 22 (3) e Pružalac medijske usluge, pri kategorizaciji sadržaja, treba obratiti pažnju na moguće etičke i druge društvene posljedice prikazivanja tih sadržaja, pri čemu posebno trebaju uzeti u obzir sljedeće: da li se radi o prikazu ponašanja uvredljivog za ljudsko dostojanstvo.

Član 23 (1) Sadržaji koji bi mogli ozbiljno narušiti fizički, psihički ili moralni razvoj maloljetnika neće biti prikazivani u audiovizuelnim i radijskim programima. Ovi sadržaji uključuju, ali se ne ograničavaju na prikazivanje brutalnog i ekstremnog nasilja koje nije opravdano kontekstom, pornografske sadržaje sa elementima nasilja ili ekstremnih seksualnih fetiša i sl.

Teško je zamisliti da u Radio televiziji Republike Srpske nisu mogli biti svjesni uticaja ovakvog sadržaja na javnost, pa se postavlja pitanje zašto Radio televizija Republike Srpske podržava aktivnosti i javno promovisanje sadržaja koji produbljuju i podstiču mizoginiju, rodne stereotipe, rodne uloge, seksizam, diskriminaciju na osnovu spola, nejednakost i neravnopravnost muškaraca i žena, te prenošenje ovih obrazaca ponašanja na mlađe generacije.

Stoga, Sarajevski otvoreni centar kao udruženje građana koj se se bavi pitanjima rodne ravnopravnosti i ljudskim pravima LGBTI osoba u BiH, ovim putem podnosi pritužbu za ispitivanje povrede odredaba Kodeksa o Audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija navedenih u članovima 3 (1)(3), 4 (1)(2), 22 (1), 22(3)e i 23 (1). Tražimo da Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine, shodno svojim ovlaštenjima, prikupi sve relevantne informacije, te izrekne kaznu Radio televiziji Republike Srpske u skladu sa Zakonom o komunikacijama, s ciljem sprečavanja daljeg emitovanja ovog sadržaja, ali i ponovnog sličnog propusta Radio televizije Republike Srpske te da se i javno očituje i osudi ovakav uvredljiv, omalovažavajući i ponižavajući vid prikazivanja osoba na osnovu njihovog spola. Zamolili_e bismo vas da budemo blagovremeno obaviješteni_e o svim postupcima i daljim koracima koji će se poduzeti po ovom zahtjevu.

Emina Bošnjak *Emina Bošnjak*
Izvršna direktorica, Sarajevski otvoreni centar

